

A *tranzitblog* története akkor kezdődött, mikor Hegyi Dóra, a *tranzit.hu* programvezetője 2006-ban felvette a kapcsolatot a Népszabadsággal azzal a szándékkal, hogy a *tranzit.hu* által delegált és honorált művészeti írók írásainak biztosítsanak helyet. E kezdeményezés célja a kortárs képzőművészet rendszeres megjelenítése volt Magyarország egyik vezető napilapjában. A felajánlást szerkesztőségi érdeklődés híján nem követte megvalósulás. Néhány hónappal később e-mailes és személyes tárgyalásoknak köszönhetően a Népszabadság Online kultúrrovatán belül végül megvalósult a *tranzit.hu* vizuális kultúra alrovat. Ez a program 2007 kora tavaszán kezdődött, és ez volt az előzménye a *blog.hu*-n 2007 decemberében elindított vizuális kultúra blognak. Ettől kezdve – már majdnem másfél éve – a blog folyamatosan frissül, eddig 57 szerzőtől jelentek meg írások és közel 72 ezren olvasták a bejegyzéseket. Kezdetben három rovattal működött (ajánló, reflex, blogger), jelenleg elsősorban a blogrovatban jelennek meg cikkek.

Hegyi Dóra – Süvecz Emese

tranzitblog 2007–2009

Blogforma

A blogforma mellett elsősorban a blogtárhelyhez kapcsolódó publicitás (*index.hu* által létrehozott nyilvánosság), valamint az interaktivitás mint műfaji sajátosság szólt. Mindemellett a *tranzitblog* sosem működött szigorú értelemben vett blogként, szelektíven élt a bloggerkedés nyújtotta lehetőségekkel, egyszerűen több is szeretett volna lenni, mint pusztán egy képzőművészeti blog. Legfontosabb célkitűzése ugyanis a hazai képzőművészeti diszkurzus megteremtése volt, valamint az, hogy egy olyan médiummá nője ki magát, amelyet a kortárs képzőművészeti szakma magáénak érez, kedvel és rendszeresen használ. Diszkurzusgeneráló szándékkal lépett fel abban értelemben is, hogy vitára bocsássa a hazai kortárs képzőművészet intézményrendszerét meghatározó tényezőket vagy hiányosságokat. Diszkurzust kívánt továbbá oly módon is generálni, hogy a képzőművészeti szakma diszfunkcionalitásának orvoslására gyakorlati javaslatokat tesz, illetve igyekszik alternatívákat felmutatni.

Ilyen diszfunkció például a szaknyelv tisztázatlansága, a kortárs képzőművészeti szakma atomizáltsága, és végül, de nem utolsósorban a szakmai párbeszéd, a véleménynyilvánítás, lényegében a nyilvános megszólalás kultúrájának a kialakulatlan-sága. Az alapító célok között szerepelt a kortárs művészet szélesebb nyilvánosságának biztosítása is. Az első év működésének tükrében kiderült, hogy nagyon kevés képzőművészetben járatos szakember képes közérthető nyelven publikálni. Világossá vált, hogy a nem szakmai célközönség megszólítását egy evolúciós folyamat részeként, a blog működésének egy későbbi fázisában lehet újra napirendre tűzni. Így a blog működésének első időszakában maga a képzőművészeti szakma volt a célcsoport, ennek formálása és a szakmai párbeszéd elősegítése pedig a legfontosabb cél. Mindezek következménye a szerkesztőbizottsági munka újragondolása és az offline események elindítása volt.

Több mint blog

Szerkesztés

A blogot kezdetben háromfős szerkesztőbizottság üzemeltette, melynek tagjai Hegyi Dóra, Kozma Zsolt és Süvecz Emese voltak. Jelenleg a blogon már publikált szerzők közül meghívásos úton alakulnak ki ideiglenes, négyfős szerkesztőbizottságok, akik mandátumuk alatt önállóan alakítják a blog tematikáját, és ők írják meg a cikkeket. A szerkesztésben/írásban az eredeti szerkesztőbizottság kollaboratív módon továbbra is részt vesz: a négyfős, rotált szerkesztőség egyik tagja mindig valamelyik alapító szerkesztő. Erre a megoldásra azért van szükség, hogy a blog eredeti irányelvei továbbra is érvényesüljenek, az aktuális ügyek, új tapasztalatok az alapító szerkesztők számára hozzáférhetőek maradjanak; másfelől meg azért, hogy az ideiglenes szerkesztőbizottságok autonómiája is biztosítva legyen. A kombinált-rotált szerkesztés mögött a demokratikus együttműködési módszerek és a dialóguson alapuló munka támogatásának gyakorlati szándéka áll. A blog indulásakor a reflex rovat írásai szerkesztve jelentek meg, míg a blogrovat cikkei szerkesztetlenül publikálódtak. Ezt a megoldást a kettős célcsoporttal való munka indokolta (a reflex rovat cikkeit eredetileg a szélesebb nyilvánosság számára, a blogrovatét elsősorban szakmai olvasóközönség számára íródtak). A blogrovatban az első évben minden egyes héten más szerző blogolt, ami heti három cikket és egy programajánlót jelentett.

Irányelvek

Az eredeti működési elvek tekintetében a legfontosabb aspektus a vizuális kultúra megnevezés: a blog a képzőművészet fogalmát az elmúlt évtizedek művészeti és teoretikus gyakorlatának fényében a társadalmi kontextustól nem függetlenül, hanem ebbe beágyazva, ennek függvényében tárgyalja. Egy kiterjesztett művészetfogalom jegyében a klasszikus műfaji és tematikus hierarchia helyett egyaránt terepet biztosít fősodorbéli művészeti

Illusztráció László Zsuzsa cikkéhez az Ernst Múzeumban rendezett *Lenmechanika* kiállításról. A képen Uglár Csaba munkája. Fotó: László Zsuzsa

Illusztráció Somlyódy Nóra a Velencei Építészeti Biennáléről írott cikkéhez. A képen a szerb pavilon. Fotó: Somlyódy Nóra

Tegeződjünk! tranzitblog offline. A képen Szanyi Ágnes és Müllner András. Fotó: Zeretics Suaj

Thomas Hirschhorn kiállítása a bécsi Secessionban. Illusztráció Zólyom Franciska cikkéhez. Fotó: Zólyom Franciska

eseményeknek, az utca vizuális jelenségeinek, a film, a színház, a tévé, az internet vagy a hétköznapi tárgy-kultúra vizualitással kapcsolatos vonatkozásainak.

A vizuális kultúra elnevezést a szerkesztőség nem „hétköznapi értelemben” vetette fel, hanem ezzel is egyértelműsíteni szándékozott a blog elméleti profilját, a vizuális kultúra tudományát.

A blog alcíme: kritika és vizualitás. A kritika mint megjelölés azonban nem képzőművészeti kritikaírást jelent, hanem egy szerkesztői/szerzői magatartást, mely a társadalmi intézményrendszerben zajló folyamatokat nem meglévő adottságként, hanem alakítható és alakítandó kontextusként fogja fel. Az alcím-ben jelzett kritika gyakran a huszadik századi kritikai elmélet szellemében jelenik meg a blogon. A kritikai attitűdnek reprezentánsa a blog logója, melyet Erdély Miklós *Fényképezni tilos* című munkája inspirált. Hagyományos értelemben vett műkritikát a blog általában nem közöl, bár volt arra már példa, hogy műkritika is megjelent. Feltehetőleg a műkritikai tevékenység művelése az említett evolúciós fejlődés egy későbbi stádiumában lesz aktuális.

A blog profilja az, hogy nincs egységes profilja a szerzők ideológiai/ízlésbeli preferenciáit tekintve, az eklektikus jelleg erőnye tehát a demokratikus működés radikalizmusa: olyan nézőpontokat is meg lehet ismerni a blogon, melyek adott esetben nem kapnak a magyar művészeti sajtóban megfelelő teret – amennyiben a kérdéses cikk/szakember szakmai eredményei indokolják a megjelenést.

Társadalmi felelősségvállalás, aktivizmus, politika

A kritikai gyakorlat és a társadalmi felelősségtudat a blog gyakorlati működésének szerves részét képezi, alapító elveinek egy fontos sarokköve. Mindez megjelenik már a szerzőválasztás kérdésében is: a szerzők több mint fele nő, a szerzőgárda tekintélyes része képzőművész, és annak ellenére, hogy a *tranzitblog* alapvetően generációs vállalkozás (aktív harmincasok ± pár év) a pályakezdőtől a szakma meghatározó egyéniségeiig – mint például Pernecky Géza – bezárólag jelennek meg írások. A *tranzitblog* szerzőpolitikájának egy másik fontos aspektusa, hogy aktivisták is publikálnak vizuális kultúrával kapcsolatos tematikában. Fontos tematikai összetevő a kulturális politika is, ebben a tekintetben a blog egy markánsan megjelenő, véleményformáló szándékkal lép fel.

Művészeti sajtó és kurátori szemlélet

A blog alapító szerkesztői túlnyomórészt kurátori tapasztalattal rendelkeznek, amely lehetőséget nyújt a kurátori szemléletmód termékeny visszafordítása számára a művészeti sajtó szűkebb kontextusának tekintetében. Az alapító szerkesztők meggyőződése, hogy az átmeneti társadalmak esetében – ahol a nyilvános teret jelentős mértékben történelmi traumák alakították – a kurátorságnak túl kell lépnie a múzeumok falain, úgy a művészeti sajtónak is leleményesen újra lehetne gondolnia a társadalomban

betöltött szerepét. Ennek a gondolkodásnak a gyakorlati kifutása a szerzőgárda tekintetében a szerzők változatos szakmai hátterének folyamatos biztosítása. Szerzőink között a fiatal magyar értelmiség jeles személyiségeit tudhatjuk, olyan szakembereket, akik saját szakterületük kapcsán a szakmai és társadalmi változások motorjaként tevékenykednek. Van közöttük etnográfus, médiakutató, színháztörténész, városszociológus és építész. Mindez természetesen nagy kihívás a működés tekintetében, melyben a fordításnak kiemelt szerepe kell, hogy legyen. Ezen a ponton szolgálhat tapasztalatokkal a kortárs kurátori praxis, ahol a fordítás elméleti és gyakorlati eredményei modellként alkalmazhatóak.

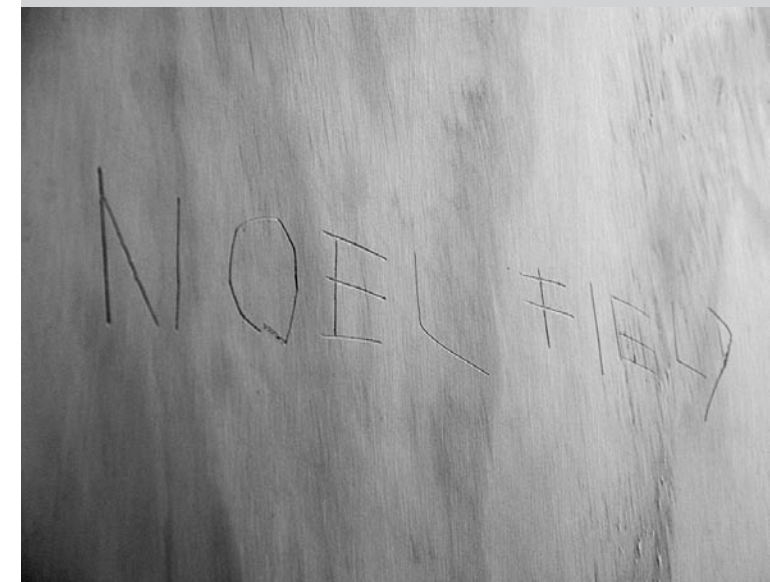
A fordítás gyakorlati példája a szerkesztőség demokratizálása, pontosabban a dialóguson alapuló munkamodell szorgalmazása. Az együttműködések során szükségképpen megjelenő nézőponteltéréseket ideális esetben termékeny viták követhetik, így a résztvevő felek között (szerkesztőségi tagok, illetve az alkalmi és a működtető szerkesztőség között) az álláspontok egymást kölcsönösen formálhatják.

Nagyon fontos cél tehát a személyes munkakapcsolatokon alapuló közösség(ek) felépítése, hogy művészeti szakemberek egymással, valamint más területen aktív szereplőkkel is kontaktusba kerüljenek. Az online kommunikáció azonban – minden előnye ellenére – nem képes maradéktalanul pótolni a személyes találkozás élményét, ezért 2009-től kezdve a *tranzitblog* rendszeresen offline eseményekkel is jelentkezik. Az offline események többféle koncepció mentén szerveződnek, de közös nevezőjük minden esetben a közösségépítés, a dialógusteremtés.

tranzit.hu és tranzitblog

A *tranzitblogot* a *tranzit.hu* (*Tranzit Hungary Egyesület*) működteti, itt fontos kiemelni, hogy a *tranzitblog* nem az egyesületi tevékenység szócsöveként működik. Az Egyesület alapelvei közé tartozik ugyanis a hazai képzőművészeti élet strukturális fejlődésének felkarolása, ebbe a logikába illeszkedik a *tranzitblog* tevékenysége. A nyitott működés (alkalmi szerkesztőségek, nyílt szerkesztőségi ülések, offline események) hosszú távon remélhetőleg strukturális változások eredője lesz, mivel olyan találkozási pontként funkcionálhat, ahol a résztvevők egymást inspirálhatják, vagy akár taktikai koalíciókat köthetnek egy közös érdek mentén.

Nem elhanyagolható sajtóság, hogy a *tranzit.hu* programja is alapvetően diszkurzív természetű, vagyis gondolatok áramlását elindító/támogató tevékenységi körrel működik (ennek kiemelkedően fontos példája a *Művészetelméleti és Gyakorlati Szabadiskola*, mely a blog mellett a másik legfontosabb folyamatos egyesületi projekt), a *tranzitblog* elindítása is ennek szellemében történt. A diszkurzivitás támogatásában az Egyesület egy fontos stratégiai lépése a *Labor* nevű művészeti helyszín tartalmi és finansziális működtetéséhez történő csatlakozás volt. A *Labor* megalakítása par excellence példája a szakmai összefogásnak, a diszkurzivitás támogatásának, melyben az Egyesület is aktívan részt vesz.

Illusztráció Hock Bea Tilo Schulzcal készített interjújához a Dunaújvárosi Kortárs Művészeti Intézetben megrendezett kiállítás kapcsán. A képen Tilo Schulz Intarzia, 2007 című munkája. Fotó: Tilo Schulz